

Jebron Liturgie

Viering van zondag 16 maart 2025 (2de zondag van de veertigdagentijd)

Wegen van leven in een gefragmenteerde wereld:

Haat bestrijden met liefde, hebzucht met 'Broederlijk Delen'.

Welkomwoord

Welkom aan iedereen op deze tweede vastenzondag. Opnieuw zijn we samen rond Psalmen, psalmen die niet altijd eenvoudig te verstaan of erg opbeurend zijn.

Psalmen die ons wel kunnen leren om wegen van leven te gaan in een gefragmenteerde en nauwelijks te begrijpen wereld. Psalmen die ons ook op weg kunnen zetten om de alom tegenwoordige haat bestrijden met liefde, hebzucht met 'Broederlijk Delen'.

"Sinds een paar weken lijken we in een nieuwe wereldorde beland". Zo zette Jan Van Delm vorige zondag zijn ochtendprogramma op radio1 verder nadat het nieuws was gelezen. Zelf zou ik er zelfs een wereld-wanorde van gemaakt hebben.

Marie Geukens, de hoofdredactrice van het blad 'MO*' schrijft: "Steeds meer mensen mijden het nieuws. Ik kan het ze niet kwalijk nemen in tijden van ongegeneerde uitholling van de rechtsstaat, het monddood maken van de diversiteits- en solidariteitsorganisaties en "strongmen" die uit zijn op macht en gewin" .

Onze viering rond 'ballingschap en de mogelijke opening naar 'bevrijding' kan op geen juister moment komen.

We willen deze inleiding nog aanvullen met een deel uit het voorwoord van het boek 'Nexus' (wat oa. staat voor verbinding) geschreven door Noah Harari en waarin hij zijn beeld van de maatschappij van vandaag schetst.

"De laatste honderdduizend jaar hebben wij als mensheid veel macht vergaard via onze ontdekkingen, uitvindingen en veroveringen. Maar macht is geen wijsheid. We hebben onszelf in een existentiële crisis gewerkt omdat we onze eigen macht misbruiken. We zijn druk in de weer met nieuwe technologieën als IA met het potentieel van aan onze controle te ontsnappen en ons te onderwerpen en zelfs uit te roeien. We zouden nu als soort bij elkaar moeten komen om die existentiële uitdagingen het hoofd te bieden, maar in plaats daarvan stijgen de internationale spanningen, wordt mondiale samenwerking steeds moeilijker, hamsteren landen vernietigingswapens en lijkt een nieuw wereldoorlog niet ondenkbaar.

We hebben zoveel informatie vergaard over van alles en nog wat maar al die lijkt geen antwoord opgeleverd te hebben op de grote levensvragen: Wie zijn wij? Wat moet ons streven zijn? Wat is een goed leven en hoe moeten we dat aanpakken? We zijn net zo vatbaar gebleven voor fantasieën en waanideeën als onze verre voorouders Nazisme, Stalinisme – ik neem de vrijheid om daar vandaag de dag Trumpisme, Poetinisme en zovele andere ismen aan toe te voegen- zijn recente voorbeelden van de massawaanzin die bij vlagen de

bovenhand krijgen. We hebben zoveel meer informatie en macht dan in de steentijd maar het is verre van zeker dat we onszelf en onze rol in het universum beter zijn gaan begrijpen”.

Tegen die niet zo rooskleurige achtergrond komen wij hier ook vandaag weer samen.

Ook wij leven in ballingschap, niet verdreven uit ons land, maar apart gezet met onze ideeën rond verbindend leven en solidariteit. En toch blijven we samenkomen omdat we weten en zien dat we, en zovelen met ons - denk maar aan allen die rond Broederlijk Delen - hun beste krachten willen blijven inzetten om voor een andere wereld te kiezen.

Onder de hoede van de Ene die we met verbindende namen benoemen als Vader, Moeder, Zoon en Geest doen we dat ook vandaag.

En ons basisvertrouwen willen we uitspreken met volgende tekst, een invulling van hoe wij die Ene willen en kunnen ervaren.

Amor vincit omnia – De Liefde overwint alles

Als ik ‘God’ zeg, of schrijf, of noem,
bedoel ik niet de man met de baard,
niet de almachtige schepper, niet
het oog dat alles ziet, ook niet de
wreker en niet de jaloerse god uit
het veelgodendom van de mythe.

God is voor mij de oneindige spil
die me van binnenuit aanzet om lief te hebben,
om ongeacht het wel en wee van goede wil te zijn,
om, alert bij de realiteit in de wereld, het boze te laken.
(Ine Verhoeven)

Lied: Hier is een stad gebouwd (Liedboek p. 34)

Fragmenten uit Psalm 52 en 53

In deze twee psalmen wordt onze hedendaagse wereld uitvergroot. Het gaat over mensen zoals wij, mensen met hun angsten en verwachtingen, hun tegenslagen, de vormen van onderdrukking waarvan ze slachtoffer zijn en waarin ze moeten overleven. Maar zij leefden wel in heel andere omstandigheden.

De psalmisten wilden niet alleen stilstaan bij het pessimisme. In deze psalmen wordt de “bijeenkomst van de gebogenen en vernederden” opgeroepen, dus de samenkomst van hen die in Judea dreigden terecht te komen onder de wielen van de macht. Over deze wordt gezegd dat ze niet te schande worden gemaakt.

We mogen stellen dat het in beide psalmen niet op de eerste plaats gaat om een roep van vertwijfeling, maar wel om een schreeuw van verontwaardiging over de gang van zaken.

Dat wordt al duidelijk bij de eerste zin van Psalm 53: men moet echt wel een Nabal zijn, een dwaas en nietswaardig mens zijn, wanneer men niet wil zien dat de God van Israël de enige God is die het waard is om met een hoofdletter te worden geschreven.

We willen jullie nu reeds uitnodigen om na het beluisteren van deze psalm jullie in stilte te bezinnen over volgende vragen: *welke hedendaagse gebeurtenissen en ervaringen in en met de werkelijkheid van vandaag kunnen we in deze psalmen beluisteren? Heb jij op bepaalde momenten bij de confrontatie met de hedendaagse werkelijkheden niet ook gereageerd zoals de psalmist dat doet in soms schokkende bewoordingen?*

Psalm 52 : Een leerdicht van David

Wat beroem je je op het kwade, held?

Terwijl de barmhartigheid van de ENE, de BEWOGEN NABIJE de hele dag duurt,.

Zin jij op verderf:

je tong is als een scherpgeslepen scheermes, die bedrog pleegt.

Je hebt het kwade lief boven het goede,

de leugen boven rechtvaardig spreken.

Je houdt van allerlei verderfelijke taal, van een bedrieglijke tong.

Déze God zal je zeker voor eeuwig breken,

Hij zal je wegrukken en uit de tent sleuren, je ontwortelen uit het land der levenden.

Dan zullen de rechtvaardigen het zien en vrezen, en over hem lachen:

Zie de man die deze ENE niet tot zijn vesting maakte,

maar die integendeel op zijn grote rijkdom vertrouwde,

zich sterk waande in zijn zelfbetrokken verdorvenheid.

Maar ik kies ervoor om de wegen van de Bewogen Nabije te gaan,

En zo groei ik uit tot een frisse olijfboom in het huis van de ENE;

ik vertrouw op Gods barmhartigheid, altijd en tot in lengte van dagen.

Voor altijd zal ik U loven, omdat U gehandeld hebt;

ik zal op Uw naam hopen - want die is goed in aanwezigheid van uw vromen.

Kort moment van stilte.

Psalm 53

De psalmist zegt:

De dwazen zeggen in hun hart: er is geen God.

Zij bedrijven gruwelijk en afschuwelijk onrecht.

Er is niemand die goed doet.

God ziet neer uit de hemel op de mensen,

om te zien, of er één wijs en verstandig is, één, die God zoekt.

Allen zijn afgeweken, samen ontaard,

er is niemand die goed doet, zelfs niet één.

Ze eten mijn volk op als aten zij brood.

Maar de ENE roepen zij niet aan.

Maar ooit zullen zij schrikken, nimmer was er zo een angst;

want ooit de ENE verstrooit het gebeente van de belager van de rechtvaardige en integere mens.

U, ENE, doet hen beschaamd staan,

want déze God heeft die dwazen verworpen.

Lied: Ik zoek de plaats (Liedboek p. 32)

Bij wijze van overdenking: de vastenbrief van bisschop Johan Bonny (2025)

‘Dat ik gezondigd heb in woord en gedachten, in doen en laten’: zo staat het in de schuldbelijdenis. Zo zeggen we het in elke eucharistieviering. Zeker, het kwaad zit in wat mensen doen. In wat mensen elkaar aandoen. Met harde feiten. Met slagen en verwondingen. Met bloed aan de handen. Met gevangenschappen en vluchtelingenkampen. Je moet vandaag het journaal maar volgen, om het massale kwaad te zien waartoe mensen in staat zijn. Zoals het oorlogsgeweld in Oekraïne, de Palestijnse gebieden, Oost-Congo en andere oorlogsgebieden.

Dat kwaad heeft aanwijsbare opstokers, daders, leiders en financiers. Het heeft aanwijsbare meelopers, handlangers en profiteurs. Aan de top gaat het gekleed in mooie kostuums, witte boorden en zijden dassen. Het draagt hoeden, keppeltjes of baseballpetten. Het verkoopt zijn gelijk. Het wint stemmen. Het verdient geld. Het bekoort, letterlijk. Zoals de gladde slang met haar beloften Adam en Eva in bekoring bracht. Het is zo oud als de mens. Het is van alle tijden.

Echter, er is niet alleen kwaad ‘in doen’. Er schuilt ook kwaad ‘in laten’. In nalaten te doen wat moet gebeuren. In niet doen wat vandaag kan of moet gebeuren. Dat is het gemakkelijkste kwaad. Want ja: je hoeft er niets voor te doen! Je wordt er niet moe van. Je hoeft je handen niet vuil te maken. Je hoeft je agenda niet te veranderen. Je hoeft je niet te verplaatsen. Je hebt er geen kosten aan. Je hoeft er geen politiek debat over te voeren. Je kunt er zelfs niet mee missen. Je kunt er niet voor opgepakt of gestraft worden. Noem het een gemakkelijk kwaad. Of ook: onverschilligheid, neutraliteit, wijsheid, diplomatie. Hoeveel onheil had kunnen worden gestopt of vermeden, indien mensen hun verantwoordelijkheid hadden opgenomen? Indien ze waren overgegaan van rustig toekijken naar kordaat ingrijpen, van uitstellen naar uitvoeren? Want ja, ‘Het is te laat de put gevuld, als ’t kalf verdronken is’. En: ‘Voorkomen is beter dan genezen’. Ook dat is van alle tijden.

Als je zijn schreeuw hoorde, in de rauwheid van zijn stem, zou je niet langer rustig kunnen toekijken. Je zou moeten reageren. Iets doen.

In de kathedraal van Antwerpen hangt tijdelijk een kopie van De Schreeuw, een lithografie van de Noorse kunstschilder Edvard Munch (1863-1944). Het is een schreeuw van onmacht, boosheid, frustratie, radeloosheid, eenzaamheid, tegen een kille achtergrond. Alleen het ijzige geluid ontbreekt om helemaal echt te zijn. Hoeveel mensen en volken schreeuwen het vandaag niet uit! Ze schreeuwen onder de blote hemel, tussen vernietigde woningen, op een verlaten strand, of met een stervend kind in de handen. Ze schreeuwen tegen het onrecht, het kwaad en de dood die hen worden aangedaan. Ze schreeuwen tegen ‘het doen’ van de enen en tegen ‘het laten’ van de anderen!

Hun schreeuw is dubbel. ‘Waarom toch doen jullie ons dit aan?’, schreeuwen ze tegen de enen, die in hun agressiviteit van geen ophouden weten. En ‘Waarom laten jullie dat

gebeuren?', tegen de anderen, die zich amper laten zien of horen. Maar wie hoort hun schreeuw? Het is als met de litho van Edvard Munch in de kathedraal: beeld zonder klank. Je ziet iemand schreeuwen, maar je hoort hem niet. Want als je zijn schreeuw hoorde, in de rauwheid van zijn stem, zou je niet langer rustig kunnen toekijken. Je zou moeten reageren. Iets doen. Uit je sloffen schieten. Actie ondernemen. Je handen uit de mouwen steken. Je rustige bezoek aan de kathedraal zou snel afgelopen zijn.

De jaarlijkse veertigdagentijd komt eraan, een tijd van bekering en verzoening. Welke schreeuw mag hoorbaar tot ons doordringen? Wat kunnen wij veranderen 'in doen en laten'? Zo immers begint de verrijzenis: die van ons en die van anderen.

Lied: Jij die bent (Liedboek p. 31)

Intermezzo: collecte en praktische punten

Tafelgebed: Boek, jij bent geleefd (Liedboek p. 48-49)

Delen van Brood en Wijn

Onze Vader: die in de hemel zijt (Liedboek p. 83)

Vrije voorbeden met als acclamatie: Geloven begint (Liedboek p. 42)

Schriftlezing tot slot: Lukas 9, 28b-36.

Inleiding

We willen deze viering eindigen met de evangelietekst die vandaag in alle katholieke kerken wordt gelezen. Wij vonden het een zinvolle tekst om deze viering mee af te sluiten.

Dit evangeliefragment houdt ons de spiegel voor van drie leerlingen van Jezus die boven op "de berg van de ontmoeting" in slaap vallen. Het verhaal nodigt ons uit om ons niet in slaap laten wiegen, maar alert en waakzaam blijven. Pas dan wanneer we waakzaam zijn voor de "tekenen van de tijd" kan het geschieden dat wij zien wie Jezus echt is.

Hoe vaak zijn onze ogen niet loodzwaar bij alles wat we zien en horen waardoor we we uit het oog dreigen te verliezen waar het over gaat.

Zoals Jezus zelf worden we uitgedaagd om ons te laten inspireren door Mozes en de Thora en door Elia de eerste der profeten.

Maar het geschiedt zo'n acht dagen later na deze woorden

dat hij Petrus, Jakobus en Johannes meeneemt

en opklimt naar het bergland, om te aanbidden.

En het geschiedt terwijl hij bidt

dat het aanzien van zijn aanschijn anders wordt en zijn kleding stralend wit.

En zie, twee mannen hebben met hem samengesproken;

het zijn Mozes en Elia geweest,

die, te zien in glorie, hem zijn uittocht hebben aangezegd

die hij weldra zou gaan volbrengen in Jeruzalem.

Maar Petrus en die met hem waren zijn loodzwaar geweest van slaap,

*maar nu ze doorgaan te waken zien ze zijn glorie,
en de twee mannen die daar met hem staan.
En het geschiedt
als zij zich van hem verwijderen, dat Petrus tot Jezus zegt:
meester, het is goed dat wij hier zijn;
laten we drie tenten maken: een voor u, een voor Mozes en een voor Elia!,
niet wetend wat hij zegt.
Maar terwijl hij dit zegt geschiedt er een wolk die hen heeft overschaduwd;
ze worden bevroesd als zij in de wolk binnenkomen.
Er geschiedt een stem vanuit de wolk die zegt:
deze is mijn zoon, de uitgelezene, hoort naar hem!
En terwijl de stem geschiedt is alleen Jezus daar te vinden.
Zij zwijgen en verkondigen in die dagen aan niemand iets van wat zij hebben gezien.*

Slotlied: Wie moet zwijgen (Liedboek p. 54)

Slotbezinning

Zou het kunnen dat wij vandaag in deze wereld ons als bewuste christenen wel ballingen mogen noemen. We wonen wel in ons land van geboorte, waar we thuis zijn.
Maar voelen velen van ons zich niet wat ontheemd?
Hebben we niet de misschien wel dagelijkse ervaring te leven in een gefragmenteerde wereld.
Om het met de slotwoorden van het gedicht van TS Eliot over de weg van de wijzen uit het Oosten te zeggen:
*Wij keerden terug naar ons land, onze koninkrijken,
maar voelden ons niet meer thuis in de oude orde
tussen vreemde mensen die hun goden omklemmen.*

Laten we vanuit deze woorden elkaar zegenen met ware vrede.